

Р Е Ц Е Н З И Я

от проф. д. н. Иван Димов Кабаков

преподавател в Катедра „История и теория на културата“ във Философски факултет на
СУ „Св. Климент Охридски“

за конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент”
по професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство, Област на висше
образование 8. Изкуства - за нуждите на НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов” с кандидат

Д-р Десислава Василева Стойчева

на тема „Акторите, мениджърите и уменията на бъдещето“

1. Представяне на кандидата

Д-р Десислава Василева Стойчева работи от 2013 г. досега в Британски съвет – София като първоначално заема позицията „регионален мениджър“ на различни програми, свързани с изкуства, култура и творчество (1992 - 2013 г.), а по-късно е и глобален мениджър „Финанси и оценка на глобалната програма за развитие на умения за работа“ в същата организация. Областта на нейните професионални и впоследствие изследователски интереси е „Мениджмънт на международни проекти в областта на изкуствата и образованието“. Освен това от 2005 г. досега Десислава Стойчева е и преподавател по Арт мениджмънт в бакалавърски и магистърски програми на НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“. Тя е участвала и в екипа, създал и акредитирал магистърската програма „Мениджмънт в сценичните изкуства“.

1.1. Образование и обучение

Десислава Стойчева е завършила през 1982 г. 114 английска /първа английска/ езикова гимназия - София, а през 1987 г. специалността „Актьорско майсторство за драматичен театър“ във ВИТИЗ „Кръстьо Сарафов“ с образователната степен „магистър“. Десислава Стойчева е „доктор по театрално и филмово изкуство“ след като през 2012 г. успешно защитава докторска дисертация на тема „Специфични познания, необходими на ръководителя на иновативен театрален проект за неговото успешно управление“.

Многобройни са обученията в които Десислава Стойчева участва като от тях заслужават да бъдат отбелязани проведени през 2005 г. в Сплит уъркшоп, свързан с „Методология за картографиране на културните индустрии“ и курсовете по „Мениджмънт на проекти“, Сараево, 2005 г., „Ръководене на успешни екипи“, София, 2006 г., „Осигуряване на финансиране от бизнес спонсори“, 2007 г., „Майсторския клас на д-р Джо Голдблат за мениджмънт на специални събития“, 2007 г., както и „Курс за лидери в културата на Фондация „Клор“, Лийдс, 2007 г. Обученията по „Презентационни умения“, „Оценка на представянето и професионалното развитие“ и „Финансов мениджмънт“, организирани от Британски съвет в София през 2004 г. допълват професионалния опит на Десислава Стойчева и също имат връзка с нейните основни изследователски интереси в областите на Артмениджмънта и Управлението на проекти. В това отношение заслужава да се отбележи и практическия опит на Десислава Стойчева в областта на управлението и оценката на програми и проекти, формиран при нейните участия в комисията за оценяване на проекти по програма „Култура“ на Столична община, както и в комисииите по програмите на Национален фонд „Култура“.

Участията на кандидата в различни театрални постановки и филми с оглед на завършената през 1987 г. специалност „Актьорско майсторство за драматичен театър“ и нейното практикуване също не е за пренебрегване, поради това че чрез тях се придобива специфичен опит за технологията на театралния процес и филмовото продуцентство, които безспорно допринасят за по-добрата работа на мениджъра в областта на сценичните и екранните изкуства.

1.2. Участия в организации

Десислава Стойчева е член на Международната асоциация по управление на проекти (IPMA) от 2008 г., както и член на Управителния съвет на Българската асоциация по управление на проекти (БАУП) от 2010 г.

1.3. Участия в научни форуми.

Участията на Десислава Стойчева с презентации в различни научни и артистични форуми са впечатляващи, но като по-значими и във връзка с изследваната тема, както и с изследователските интереси на кандидата могат да се посочат: „Оценяване на въздействието на програмата за развиване на умения за работа по методиката за възвръщаемост на инвестициите“, направена в рамките на конференция на Британски съвет“, Бирмингам, 2016 г., „Единбургските фестивали като национални и международни платформи“, представена на семинар организиран в рамките на Единбургския фестивал, 2013 г., „Единбургския шоукейс в Единбургския фриндж фестивал“ - Международна конференция „Фестивалите - творчески индустрии и/или културни пространства“, Варна 2013 г., „Добри практики при управлението на международни културно-образователни проекти“, Обучителен семинар за разработване и управление на проекти и политики в областта на културата, Балчик, 2012 г., „Управление на международни театрални проекти с участието на няколко страни“ - Международна среща на Британски съвет в Единбургския шоукейс в рамките на Международния театрален фестивал, Единбург, 2011 г., „Какво представлява системата за сертифициране по управление на проекти“ - Седми дискуссионен форум по управление на проекти „Сертифициране по управление на проекти“, София, декември 2010 г., „Креативни начини за привличане на нови публики“ – Международна конференция „Театрални материали и материални театри“, Central School of Speech and Drama, Лондон, 2008 г., „Творчески сътрудничества в Югоизточна Европа“ - Международна конференция Театърът, пресичащ границите, Варна, 2007 г., както и „Творчески градове – ролята на културните индустрии за икономическото развитие на градовете“, представена на

Международната конференция на EUCLID „Творческите и културните индустрии в Европа”, Галерия Тейт, Лондон, 2006 г.

1.4. Публикации

Представените 13 публикации са във връзка с темата на основния труд с който кандидата участва в конкурса – „Актьорите, мениджърите и уменията на бъдещето“, С., ИнфоДАР, 2018 г.

2. Основният труд

Текстът е организиран във въведение, три глави, заключение и библиография. В своята цялост той оставя впечатлението за приложно и ориентирано към практиката изследване, което предлага анализ както на различни политически документи и доклади, така и на електронни ресурси, но избягва (доколкото е възможно) теоретичните обобщения. Специално внимание заслужават проведените интервюта с възпитаници (предимно) на магистърската програма „Мениджмънт в сценичните изкуства“, които допълват и дори „коригират“ в някои свои части направеното в първа глава документално проучване на политически документи, доклади и електронни ресурси, свързани с представянето на полезни „меки умения“ (с. 18 – 20), както и на приносът, който имат актьорските компетентности за образованието и възпитанието на децата (с. 29-51).

Мисълта за бъдещето на актьорската професия проличава в самото начало на текста – **първа глава** „Компетентностите на актьора в полза на образованието, икономиката и обществото“ и по-конкретно в частта за „Развиване на компетентностите в страните от Европейския съюз“ (с. 13 - 17) и коментара на предизвикателствата пред професионалното образование и обучение, представени в „Бяла книга за бъдещето на Европа“ (2017). „Меките умения“, постигнати в резултат на практикуването на актьорската професия, са обвързани с осемте ключови компетентности от Европейската референтна рамка, която е част от Препоръка относно ключовите компетентности за учене през целия живот“ (ОJ L 394, 30.12.2006, р. 10-18), преосмислена и допълнена през 2017 г. в Препоръка на Съвета от 22 май 2017 година относно Европейската квалификационна рамка за учене

през целия живот и за отмяна на препоръката на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 г. за създаване на Европейска квалификационна рамка за обучение през целия живот (ОВ С 189, 15.06.2017, с. 15-28).

Десислава Стойчева обаче не се ограничава само с коментираното съотнасяне на „меките умения“ към ключовите компетентности, представени в цитираните политически документи, търсейки прилагане на актьорските компетентности и умения в много по-широк спектър от обществени отношения и области като (например) образованието и икономиката с очакването, че това ще повиши обществената значимост и полезност на актьорската професия.

Във **втора глава** се изследват различни случаи (case studies) на привличане, възпитаване и развитие на публиките в областта на сценичните изкуства, които са и примери за добри практики, основно на територията на Република България. Имплицитно се прави опит да се провери релевантността и полезността на актьорските компетентности и формираните в практиката „меки умения“ и при проучването и удовлетворяването на потребителското търсене на театрална продукция. Макар и да не стига до категорични изводи по този въпрос, текстът на Десислава Стойчева очертава немалко възможности за прилагане на актьорските компетентности за привличане на различни публики, включително и чрез специални събития и програми (с. 91). Остава обаче отворен въпроса, доколко иновативните театрални проекти и практики могат да „намерят“ публика с помощта на актьорите, вместо да формират такава чрез проактивен и провокативен маркетинг?

Трета глава – „Ново поколение арт мениджъри в театъра“ (с. 106-161) изисква специално внимание, не само защото проблематизира бъдещето на актьорската професия във връзка с работата на мениджърите, но и защото това е направено на основата на емпирично изследване на завършили и реализирали се в практиката възпитаници на магистърската програма „Мениджмънт в сценичните изкуства“. Те дават висока оценка за преподавателската работа на Десислава Стойчева и екипа на коментираната магистърска програма, но и посочват немалко проблеми, както и перспективи за развитие. Един от тези индиректно присъстващи въпроси в направените интервюта е доколко и докога е възможно съвместяването на актьорската професия, но именно като професия, а не като странично занимание, с мениджърските компетентности и умения?

В Заключението са представени постигнатите резултати и перспективите за развитие на извършената изследователска дейност, които са свързани с надграждане и развиване на направените първи стъпки в картографирането на добри практики, реализирани не само от възпитаници на магистърската програма „Мениджмънт в сценичните изкуства“, но и от други мениджъри в областта на сценичните изкуства, както и с анализа на работата на независимите театрални трупички като „източник“ на бъдеще за театъра.

Погледната в своята комплексност, монографията на Десислава Стойчева „Актьорите, мениджърите и уменията на бъдещето“ (2018) представя и анализира актуалното състояние и практики в областта на сценичните изкуства и по-конкретно на театъра. Тя поставя за обсъждане ключови въпроси за бъдещето на актьорската професия, обществената ѝ значимост и мястото на мениджърите при осигуряването на условия за нейното упражняване. Не са малко и предложените отговори на част от поставените въпроси, което прави монографията на Десислава Стойчева полезно и ориентирано към практиката и бъдещето изследване.

Справката на приносите коректно отразява резултатите и приносите на изследването, което притежава необходимите качества за реабилитационен труд. Изследователският и преподавателският опит на кандидата са другите причини, освен вече посочените резултати и приноси, които ми дават основание да гласувам с „ДА“ за присъждането на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство на д-р Десислава Стойчева.

30.08.2018 г.

София

проф. д. н. Иван Кабаков